

Hogeschool van Arnhem en Nijmegen

Bachelor Bedrijfseconomie

Beperkte opleidingsbeoordeling

Inleiding

Dit visitatierapport bevat de beoordeling van de bestaande bacheloropleiding Bedrijfseconomie van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN). De beoordeling is uitgevoerd door een visitatiepanel dat door NQA in opdracht van de HAN is samengesteld. Het panel is in overleg met de opleiding samengesteld en is voorafgaand aan de visitatie goedgekeurd door de NVAO.

Het rapport beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel. Het is opgesteld conform het *Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling* van de NVAO (22 november 2011) en het *NQA Protocol 2013 voor de beperkte opleidingsbeoordeling*.

De visitatie heeft plaatsgevonden op 23 en 24 mei 2013.

Het visitatiepanel bestond uit:

De heer drs. D.W. Righters MBA (voorzitter, domeindeskundige)

De heer mr. ir. drs. M. Meuleman (domeindeskundige)

De heer J. de Roda Husman Ba (domeindeskundige)

De heer P. Kruisselbrink (studentlid)

Mevrouw drs. M. Schoots, auditor van NQA, trad op als secretaris van het panel.

Bij de aanvraag werd door de instelling een kritische reflectie aangeboden die naar vorm en inhoud voldeed aan de eisen van het desbetreffende beoordelingskader van de NVAO en de eisen van het *NQA Protocol 2013*. Wel heeft het panel twee aanvullende documenten opgevraagd om het curriculum per variant en de informatie over docenten voldoende inzichtelijk te maken.

Het panel heeft de kritische reflectie bestudeerd en een bezoek aan de opleiding gebracht. Door het opleidingsbezoek had het panel voldoende (mondelijke en schriftelijke) informatie om tot een oordeel te komen voor standaard 1 en 2. Voor standaard 3 heeft het panel extra afstudeerdossiers opgevraagd die enkele weken na het bezoek beschikbaar kwamen. Deze nieuwe afstudeerdossiers hebben het visitatiepanel in staat gesteld om ook voor standaard 3 tot een weloverwogen oordeel te komen.

Het visitatiepanel verklaart dat de beoordeling van de opleiding in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Utrecht, 17 juli 2013

Panelvoorzitter

De heer drs. D.W. Righters MBA

Panelsecretaris

Mevrouw drs. M. Schoots

Samenvatting

Het panel beoordeelt de voltijd en deeltijd variant van de opleiding Bachelor Bedrijfseconomie van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen in haar geheel als **voldoende**.

Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties

De opleiding leidt op tot business controller of business partner van het management. Afgestudeerden voldoen aan het landelijke competentieprofiel voor de graad Bachelor of Economics. Hierbij kiest de opleiding een eigen profilering waarin (advies)vaardigheden en gedragscompetenties een belangrijke rol hebben. De Vereniging van Hogescholen heeft besloten om een aantal graden, waaronder Bachelor of Economics, samen te voegen tot de graad Bachelor of Business Administration (BBA). De opleiding oriënteert zich momenteel op de nodige veranderingen in het curriculum om aan te kunnen sluiten bij de nieuwe graad. De opleiding heeft intensieve contacten met het werkveld en hecht grote waarde aan het oordeel van het werkveld. De opleiding heeft een duidelijk aanwezige internationale oriëntatie. Het panel beoordeelt deze standaard als **voldoende**.

Standaard 2 Onderwijsleeromgeving

De opleiding heeft de eindkwalificaties uitgewerkt in concrete leerdoelen per onderwijseenheid. De opleiding heeft vier leerlijnen benoemd die zich elk op een beroepstaak met bijbehorende beroepsproducten richten. De opleiding bouwt logisch op in niveau, complexiteit en zelfstandigheid van de student. De opleiding hanteert de wettelijke eisen voor instroom en er is voldoende aansluiting tussen de vooropleidingen van studenten en de opleiding. Er zijn aparte leerroutes voor studenten met een vwo- of mbo-vooropleiding. De literatuur en readers zijn van voldoende niveau en studenten hebben ruim beschikking over digitale actuele artikelen. De werkvormen zijn afwisselend en de didactiek en begeleiding zijn adequaat. Beroepsvaardigheden en (inter)nationale bedrijfseconomische kennis komen voldoende aan bod in het programma. Wat betreft onderzoeksvaardigheden is de opleiding in transitie en worden er momenteel verbeterlagen gemaakt. Studenten lopen stage in de eerste helft van het derde studiejaar en richten zich hierbij vanaf 2013 op het doen van een onderzoek in de stageorganisatie. De opleiding heeft een betrokken en bereikbaar docententeam en een adequaat personeelsbeleid. De kwaliteit van de opleidingsvoorzieningen is voldoende en de onderwijsleeromgeving is samenhangend en wordt geborgd. Het panel beoordeelt deze standaard als **voldoende**.

Standaard 3 Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding heeft een geschikt toetsstelsel en gebruikt afwisselende toetsinstrumenten van voldoende kwaliteit. Er zijn adequate systemen voor de borging van toetsing ontwikkeld, die deels nog geïmplementeerd moeten worden. De toetsing is van voldoende niveau en toetst relevante bedrijfseconomische kennis en vaardigheden tot op eindniveau. Studenten krijgen ruime feedback tijdens de opleiding. De toetsing vertoont tot en met studiejaar 2011-2012 tekortkomingen voor onderzoeksvaardigheden, maar vanaf 2012-2013 zijn er verbeteringen in gang gezet. De beoordelingsprocedure is adequaat en er wordt gebruik gemaakt van het vier-ogen-principe bij de beoordeling. Bij de meeste vormen van groepswork wordt de individuele bijdrage van studenten echter onvoldoende geborgd en getoetst. Studenten worden vakinhoudelijk voldoende voorbereid op het afstuderen en sinds 2012-2013 ook wat betreft onderzoeksvaardigheden. Alle eindkwalificaties worden in schriftelijke toetsen op eindniveau getoetst. Het afstudeertraject bestaat uit het uitvoeren, beschrijven en presenteren van een praktijkgericht onderzoek. Hiermee wordt een aantal eindkwalificaties op eindniveau getoetst. De afstudeerbegeleiding kan verbeterd worden. Het beoordelingsproces voor het afstuderen is recent aangepast en is nu adequaat. Het eindniveau van studenten wordt niet expliciet in de scripties aangetoond, maar wordt overtuigend aangetoond in schriftelijke toetsen op eindniveau. Het panel oordeelt deze standaard als **voldoende**.

Inhoudsopgave

1	Basisgegevens van de opleiding	9
2	Beoordeling	11
	Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties	11
	Standaard 2 Onderwijsleeromgeving	13
	Standaard 3 Toetsing en gerealiseerde resultaten	17
3	Eindoordeel over de opleiding	23
4	Aanbevelingen	25
5	Bijlagen	27
	Bijlage 1 Eindkwalificaties van de opleiding	29
	Bijlage 2 Overzicht opleidingsprogramma	33
	Bijlage 3 Deskundigheden leden visitatiepanel en secretaris	35
	Bijlage 4 Bezoekprogramma	39
	Bijlage 5 Bestudeerde documenten	43
	Bijlage 6 Overzicht bestudeerde afstudeerwerken	51
	Bijlage 7 Verklaring van volledigheid en correctheid	53

1 Basisgegevens van de opleiding

Administratieve gegevens van de opleiding

1. Naam opleiding in CROHO	Bedrijfseconomie
2. Registratienummer opleiding in CROHO	34401
3. Oriëntatie en niveau	hbo-bachelor
4. Aantal studiepunten	240 EC (Major 210 EC, Minor 30 EC)
5. Afstudeerrichting(en)	-
6. Variant(en)	voltijd (Nederlands en Engelstalig) en deeltijd (Nederlandstalig)
7. Locatie(s)	Arnhem, Nijmegen
8. Jaar vorige visitatie en datum besluit NVAO	Vorige visitatie: 2007 Besluit NVAO: 28 mei 2009
9. Code of conduct	Ja (1 maart 2013)

Administratieve gegevens van de instelling

10. Naam instelling	Hogeschool van Arnhem en Nijmegen
11. Status instelling	Bekostigd
12. Resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Aangevraagd in 2011, resultaat verwacht in 2013

Kwantitatieve gegevens over de opleiding

Tabel 1: Uitval uit het eerste jaar

Cohort		2006	2007	2008	2009	2010	2011
Uitval	Voltijd	45,5%	54,6%	52,9%	55,4%	56,3%	63,8%
	Deeltijd	0,0%	42,9%	50,0%	40,0%	50,0%	66,7%

Tabel 2: Uitval uit de bachelor

Cohort		2006	2007	2008
Uitval	Voltijd	22,6%	17,7%	13,5%
	Deeltijd	44,4%	37,5%	33,3%

Tabel 3: Rendement

Cohort		2005	2006	2007
Rendement	Voltijd	58,9%	66,7%	67,1%
Rendement	Deeltijd	40,0%	44,4%	50,0%

Tabel 4: Docentkwaliteit

Graad	MA	PhD
Percentage	66%	2,4%

Tabel 5: Student-docentratio

	Propedeuse	Voltijd	Deeltijd
Ratio	1:28	1:25	1:39

Tabel 6: Contacturen

Studiejaar		1	2	3	4
Contacturen	BE	17	15	16	1*
Contacturen	IFC	12	16	17	1*

*Dit heeft alleen betrekking op de afstudeerfase; het eerste semester van het vierde leerjaar volgen de studenten de minor; de contacturen hiervan zijn niet meegeteld.

2 Beoordeling

Het visitatiepanel beschrijft hieronder per standaard van het NVAO beoordelingskader de bevindingen, overwegingen en conclusies. Het eindoordeel over de opleiding volgt in hoofdstuk 3.

De opleiding wordt in twee varianten aangeboden: voltijd en deeltijd. De voltijd variant wordt aangeboden in een Nederlandstalige en Engelstalige (International Finance and Control: IFC) uitvoering. De meeste bevindingen, overwegingen en oordelen zijn op alle varianten van toepassing, daar waar de varianten van elkaar verschillen is dat expliciet in de tekst aangegeven.

Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Bevindingen

Beroep

De opleiding leidt brede bedrijfseconomische professionals op. Afgestudeerden kunnen een rol als business controller of business partner van het management vervullen in het mkb en not-for-profit organisaties. De Engelstalige uitvoering van de voltijdvariant (IFC) verschilt hierin van de Nederlandstalige varianten. IFC leidt brede bedrijfseconomische professionals op die een rol als business controller of business partner van het management vervullen in internationale of buitenlandse organisaties.

Eindkwalificaties

De opleiding levert afgestudeerden die voldoen aan het landelijke competentieprofiel voor bedrijfseconomie, dat aansluit op de graad Bachelor of Economics. Dit competentieprofiel is in september 2010 vastgesteld door de Vereniging van Hogescholen (toen nog hbo-raad) en het LOOBE (Landelijk Overleg Opleidingen Bedrijfseconomie). Het profiel is positief beoordeeld door de beroepenveldcommissie van de opleiding. Het LOOBE vergadert meerdere keren per jaar om actuele ontwikkelingen binnen het profiel te bepalen. Het panel vindt dat de eindkwalificaties voldoen aan het gestelde niveau en de gestelde oriëntatie voor een hbo-bachelor opleiding. Het panel constateert tevens dat de opleiding het competentieprofiel concreet heeft uitgewerkt in eindkwalificaties. De eindkwalificaties zijn gespecificeerd voor drie hbo-bachelor niveaus en de Dublin descriptoren zijn in de uitwerking toegepast. De opleiding kiest bij de uitwerking van het landelijke competentieprofiel voor een eigen profilering waarin (advies)vaardigheden en gedragscompetenties een belangrijke rol hebben naast 'harde' bedrijfseconomische competenties. De competenties 'Sociale en communicatieve competenties' en 'Zelfsturende competenties' uit het landelijke profiel zijn daarom door de opleiding gespecificeerd in dertien deelcompetenties.

Graad

Afgestudeerden worden momenteel opgeleid voor de graad Bachelor of Economics. De Vereniging van Hogescholen (toen nog hbo-raad) heeft in 2011 besloten om de graad Bachelor of Economics samen te voegen met een aantal andere graden tot één internationaal herkenbare heo-graad: Bachelor of Business Administration (BBA). Op basis van deze graad is het LOOBE tot een nieuw voorstel gekomen voor het competentieprofiel voor de opleidingen Bedrijfseconomie. Dit voorstel is nog een concept op het moment van het visitatiebezoek. De opleiding is tevreden met de overgang naar de BBA-graad, omdat de aandacht van de opleiding voor algemene (advies)vaardigheden en gedragscompetenties volgens hen aansluit bij deze graad. De opleiding wil tevens 'harde' economische kennis en onderzoeksvaardigheden in de opleiding behouden. Het panel heeft ter plaatse vastgesteld dat de curriculumcommissie zich actief oriënteert op de overgang naar de nieuwe graad.

Betrokkenheid werkveld

De opleiding heeft contacten met het werkveld via de opleidings specifieke beroepenveldcommissie, stagecontacten, afstudeeropdrachten, deeltijdstudenten en de alumnivereniging BE'ER. Het panel ziet dat de opleiding sterke banden heeft met stageorganisaties en de beroepenveldcommissie. De opleiding hecht veel waarde aan het oordeel van het werkveld, wat blijkt uit de intensieve relatie met het werkveld en de gesprekken met docenten en het management tijdens het visitatiebezoek.

Internationale oriëntatie

De opleiding organiseert uitwisseling van studenten en staf met ongeveer tachtig buitenlandse partnerinstellingen. Ook stimuleert de opleiding studenten in toenemende mate om de minor, stage of afstudeeropdracht in het buitenland te volgen. Praktijkcoördinatoren hebben een eigen internationaal gebied toegewezen gekregen om stagecontacten op te bouwen en te onderhouden. Met buitenlandse partnerinstellingen zijn contracten afgesloten om de kwaliteit van het onderwijs bij de partnerinstellingen te borgen. De internationale oriëntatie van de opleiding wordt verder bewezen door het aanbieden van een Engelstalige, internationaal gerichte uitvoering van de voltijdvariant IFC.

Overwegingen en conclusie

De beoogde eindkwalificaties zijn relevant voor het opleidingsdomein. De eindkwalificaties sluiten aan bij het hbo-bachelorniveau en internationale en nationale eisen van de beroepspraktijk. De beoogde eindkwalificaties zijn geconcretiseerd voor de opleiding en de opleiding hanteert hierbij een eigen profilering. De opleiding oriënteert zich actief op de overgang naar het nieuw vereiste BBA-profiel.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **voldoende**.

Standaard 2 Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Bevindingen

Programma

In beschrijvingen per onderwijseenheid zijn de eindkwalificaties uitgewerkt in concrete leerdoelen. In deze beschrijvingen staan verder onder andere de doorlooptijd, periode, centrale beroepstaak, beroepsproducten, werkvormen, literatuur, beoordelingscriteria, toetsvorm en weging bij de toets (toetsmatrijs). Het panel concludeert dat de beschrijvingen concreet en leidend zijn voor het uitvoeren van het programma en het opstellen en beoordelen van toetsen.

De voltijdopleiding start (sinds 2011) met een instituutspedeuse in plaats van een faculteitsbrede propedeuse. Deze propedeuse sluit specifieker aan bij de opleiding BE. Vanaf september 2013 wordt deze propedeuse ook ingevoerd voor de deeltijdvariant.

Het voltijdprogramma bestaat uit 22 onderwijseenheden en heeft een totale studielast van 240 EC. Elke onderwijseenheid behoort tot één van de vier leerlijnen:

1; Administratie en externe rapportage, 2; Management accounting en financiering, 3; Business process management en 4; Advisering. Elke leerlijn richt zich op een bepaalde beroepstaak. De docenten die lesgeven binnen een leerlijn vormen samen een beroepstaakteam. Voor elke leerlijn (beroepstaak) zijn beroepsproducten benoemd. De opleiding gebruikt het competentieprofiel van het LOOBE als uitgangspunt voor het formuleren van deze beroepsproducten. De opleiding bouwt op in niveau en er is een vaste volgorde van de verschillende onderwijseenheden. De leerlijnen zijn identiek voor alle varianten. Het aantal onderwijseenheden in de deeltijdvariant en IFC verschilt echter van de Nederlandstalige voltijdvariant (zie Bijlage 2; Overzicht opleidingsprogramma).

Kennis en inzicht

De opleiding start in de propedeuse met een nadruk op kennis en inzicht (45 van de 60 EC). In de hoofdfase worden negen onderwijseenheden (68,5 van de 180 EC) aangeboden die zich richten op kennis en inzicht. Kennis en inzicht worden in de opleiding aangeboden door het leren van theorie en het toepassen van de theorie op casuïstiek. De moeilijkheidsgraad van de theorie laat een stijgende lijn zien gedurende de opleiding. De casuïstiek is volgens het panel inspirerend en passend bij het werkveld. De bijbehorende opdrachten bouwen op in complexiteit en zelfstandigheid van de student.

De gebruikte literatuur is gangbaar voor het niveau en vakgebied. De literatuur kan volgens het panel verbeterd worden door meer internationale literatuur en literatuur over treasury management toe te voegen. Studenten geven overigens aan dat sommige verplichte boeken niet gebruikt worden. De gebruikte syllabi zijn verzorgd en inhoudelijk actueel. Relevante vakbladen en artikelen zijn in ruime mate digitaal beschikbaar. De opleiding heeft de internationale oriëntatie in het programma recent versterkt. Internationale economische betrekkingen en internationale financiële markten worden als thema behandeld in een aantal vakken. Het vak Engels is in de eerste twee leerjaren continu geprogrammeerd.

Tevens wordt er gebruik gemaakt van gastlessen in het Engels gedurende de gehele opleiding. De curriculumcommissie werkt momenteel aan een verdere uitwerking van de thema's ethiek en riskmanagement voor het opleidingsprogramma.

Algemene beroepsvaardigheden

Communicatie-, advies- en zelfsturende vaardigheden hebben een prominente plaats in het programma. De studenten besteden in de propedeuse 15 EC aan 'Sociale en communicatieve competenties' en 'Zelfsturende competenties'. In de hoofdfase wordt 82,5 EC besteed aan deze competenties. Het panel herkent dat deze vaardigheden belangrijk zijn voor een bedrijfseconomische professional en ziet dat de opleiding daarnaast voldoende aandacht besteedt aan 'harde' bedrijfseconomische kennis.

Onderzoeksvaardigheden

Wat betreft onderzoeksvaardigheden treft het panel een opleiding in transitie aan. Het panel constateert dat de opleiding verbeterlagen heeft gemaakt en verdere stappen heeft voorbereid, maar ziet dit tijdens het visitatiebezoek beperkt terug in de producten van studenten. In de producten is een gebrek aan methodologische vaardigheden en een beperkt theoriegebruik te zien. De verbeterlagen die de opleiding heeft ingezet zijn de toevoeging van een onderzoeksleerlijn in alle vier de jaren, training van docenten in onderzoeksvaardigheden, aanpassing van afstudeerhandleidingen, aanpassing van (ingangs)eisen voor de stage en het afstuderen en aanpassing van de beoordelingsformulieren voor het afstudeertraject. Docenten geven aan nog lerende te zijn wat betreft onderzoeksvaardigheden. Het panel constateert dat er geen 'voortrekker' onder het personeel van de opleiding is op het gebied van onderzoeksvaardigheden, zoals een lector. Het management erkent dat onderzoeksvaardigheden binnen deze opleiding niet zo snel zijn ontwikkeld als nodig is.

Stage

Studenten lopen in de eerste helft van het derde jaar stage. De opleiding maakt veel gebruik van stages in de regio, waar behoefte is aan advies van studenten en jong talent. De opleiding ziet een toenemende vraag vanuit not-for-profit organisaties in de regio. Sinds 2012 stuurt de opleiding aan op internationale stages. De stage kon tot 2012 een meewerkstage of een onderzoekopdracht zijn. Vanaf 2013 zijn meeloopstages niet meer toegestaan en moeten studenten een onderzoek opzetten en uitvoeren tijdens de stage. De toegangseis voor de stage wat betreft het aantal behaalde EC is sinds 2012 verhoogd. De opleiding controleert of de stageplek voldoet aan de eisen van de opleiding voordat de student begint.

Studenten geven aan dat de stagebegeleider vanuit de opleiding minimaal twee keer de stageorganisatie bezoekt volgens de richtlijnen. Studenten geven aan dat ze tijdens de opleiding vaardigheden leren waardoor ze de stage goed kunnen uitvoeren. Op vakinhoud doen de studenten meestal ook nieuwe kennis op tijdens de stage.

Naast stage en afstuderen zijn er in alle studie jaren opdrachten waarbij studenten contact hebben met het werkveld. Het gaat om adviesvragen vanuit het werkveld die studenten beantwoorden en om beroepsproducten bij casussen uit het werkveld.

Didactiek en begeleiding

In de opleiding wordt het model 'kennis-integratie-toepassen' gevolgd binnen elke leerlijn. Binnen dit model krijgt de student meer zelfstandigheid naarmate hij vordert in de opleiding. De docent past zijn rol hierop aan en neemt een steeds minder sturende rol aan in de loop van de opleiding. Ook hanteert de opleiding hierbij de 4T's: theorie, tools, trainen en toepassen. Het panel ziet afwisseling in werkvormen en betrokken docenten die gemotiveerd zijn om de studenten te enthousiasmeren. De werkvormen zijn passend bij de te behalen einddoelen.

Studenten krijgen inhoudelijke begeleiding van docenten, individuele begeleiding voor de studievoortgang van de studieloopbaanbegeleider en individuele begeleiding bij stages en afstuderen. Studenten zijn tevreden over de begeleiding van de studieloopbaanbegeleider, docenten en stagebegeleider. Enkele alumni geven aan dat zij tijdens het afstuderen meer begeleid hadden willen worden. De opleiding heeft een meer intensieve begeleiding ingezet voor de huidige lichting afstudeerders.

Instream, leerroutes en aansluiting op vooropleiding

De opleiding hanteert de wettelijke eisen voor instroom. Het afgelopen decennium heeft de opleiding een sterke groei gekend, die de laatste twee jaar iets is afgezwakt. In 2012 is de opleiding gestart met het voeren van studiestartgesprekken met aankomende studenten om uitval tegen te gaan. Voor studenten met een vwo-vooropleiding is er een aparte leerroute. Deze studenten krijgen enkele vakken in een gecomprimeerde vorm en kunnen op basis van hun vwo-profiel een aantal vrijstellingen krijgen. Voor studenten met een mbo-vooropleiding is er een doorstroomprogramma. Studenten die in het laatste jaar van hun mbo-opleiding zitten, kunnen alvast een aantal vakken volgen en afronden uit het eerste jaar van de opleiding. Op die manier is de studielast in het eerste studiejaar meer gespreid en kan de student wennen aan de manier van studeren.

De opleiding sluit voldoende aan op verschillende vooropleidingen. Uit de NSE 2012 blijkt dat respectievelijk 84% (voltijd) en 86% (deeltijd) van de studenten tevreden is over de aansluiting van de opleiding op hun vooropleiding. Studenten met een mbo-vooropleiding ervaren het grootste verschil tussen de opleiding en hun vooropleiding. Dit betreft vooral de hogere mate van zelfstandigheid en het hogere niveau van de opleiding.

Personeel

De opleiding heeft 41 docenten in dienst met een totale aanstelling van 34,5 fte. Alle docenten hebben een didactische aantekening. Een aantal docenten is auteur van bedrijfseconomische literatuur, die ook in de opleiding wordt gebruikt. Het panel ziet een betrokken, gemotiveerd en goed samenwerkend docententeam. Studenten geven in de gesprekken aan dat zij tevreden zijn over de vakkennis, praktijkervaring, betrokkenheid en bereikbaarheid van docenten. De NSE 2012 bevestigt dit beeld: 88% van de studenten is tevreden over de algemene docentkwaliteit.

Docenten gebruiken 10% van hun werktijd voor deskundigheidsbevordering. Er is een scholingsplan voor alle docenten per studiejaar. In het studiejaar 2012-2013 ligt de nadruk in het scholingsplan op onderzoeksvaardigheden en toetsing. Naast opleidingsinitiatieven vanuit het scholingsplan, kunnen docenten zelf initiatieven nemen voor opleiding, training of externe stages.

Deze initiatieven worden naar tevredenheid van docenten gefaciliteerd door de opleiding. Een aantal docenten heeft uren gekregen om bedrijfseconomische ICT systemen voor studenten te onderhouden.

De onderzoekservaring van docenten en afstudeerbegeleiders is beperkt. De opleiding wil onderzoeksvaardigheden van docenten versterken door bovengenoemde trainingen en door in 2016 een docententeam te hebben waarin 80% van de docenten een masteropleiding heeft afgerond (dit is nu 66% en 2,4% heeft een PhD). In functioneringsgesprekken worden hiervoor concrete afspraken met individuele docenten gemaakt. Nieuwe docenten worden alleen aangenomen als zij in het bezit zijn van een masterdiploma. Er wordt regelmatig gebruik gemaakt van gastdocenten vanwege hun werkveldervaring of specifieke kennis. Studenten geven aan dat het ondersteunend personeel klantvriendelijk en goed bereikbaar is via de informatiebalie. Op vragen en klachten wordt goed en snel gereageerd en studenten voelen zich serieus genomen als zij een klacht of vraag hebben.

Voorzieningen

Het panel stelt vast dat de voorzieningen van de opleiding voldoende zijn om het onderwijs succesvol te kunnen volgen. Dit blijkt uit de gesprekken met studenten en de NSE 2012. De werkruimten voor studenten zijn van voldoende kwaliteit en kwantiteit en er zijn computers en laptops beschikbaar. Ook zijn relevante bedrijfseconomische ICT pakketten beschikbaar op school. Op de digitale leeromgeving Scholar staat praktische informatie. Scholar werkt volgens studenten en docenten goed en wordt actief gebruikt. De leslokalen zijn van voldoende kwaliteit en kwantiteit en de lokalen in Nijmegen hebben meestal een digibord. Er is een bibliotheek. Het panel merkt op dat deze lawaaiig is en dat er zowel relatief kleine als relatief grote werkplekken zijn. Het panel vindt de kantine en het café 'Lokaal 99' (waar de eigen studenten werken) functioneel en mooi.

Borging van de samenhangende onderwijsleeromgeving

De curriculumcommissie neemt de verantwoordelijkheid voor de inhoud, afstemming en onderwijskundige vormgeving van het curriculum en bewaakt de actuele aansluiting bij het beroeps- en opleidingsprofiel. De curriculumcommissie bestaat uit de voorzitters van de beroepstaakteams, een studieloopbaanbegeleider en de opleidingscoördinator. De opleidingscoördinator is de voorzitter van de curriculumcommissie. Elk studiejaar bekijkt de curriculumcommissie of de onderwijseenheden worden uitgevoerd zoals ze beschreven zijn en welke eventuele knelpunten er in het curriculum zijn en hoe die opgelost kunnen worden. Per leerlijn bewaakt het beroepstaakteam de samenhang tussen de verschillende onderwijseenheden binnen de leerlijn. Elke onderwijseenheid wordt door een 'eigenaar' uit het beroepstaakteam organisatorisch en inhoudelijk aangestuurd. Er vindt meerdere keren per jaar overleg plaats binnen elk beroepstaakteam om onderwijsheden eventueel aan te passen. De opleiding evalueert de opleiding adequaat met verschillende meetinstrumenten, waaronder periodieke evaluaties, de NSE, de hbo-monitor en alumni onderzoek.

Overwegingen en conclusie

Het programma is afgeleid van de eindkwalificaties. Bedrijfseconomische vakkennis en algemene beroepsvaardigheden komen voldoende aan bod in de opleiding. Wat betreft onderzoeksvaardigheden ziet het panel een opleiding in transitie, waarbij onderzoeksvaardigheden zijn versterkt in het programma. Het didactisch concept en de werkvormen sluiten aan bij de leerdoelen van de onderwijseenheden en de eindkwalificaties. De studenten worden voldoende begeleid tijdens de opleiding door docenten, studieloopbaanbegeleiders en stagebegeleiders. Er zijn specifieke leerroutes voor studenten met een mbo- en vwo-vooropleiding. Het docententeam bezit voldoende vakkennis, didactische vaardigheden, ervaring in het werkveld en betrokkenheid om inhoudelijk goed onderwijs aan te kunnen bieden. De onderzoekservaring van docenten is echter beperkt. De kwaliteit van de opleidingsvoorzieningen is toereikend om succesvol te kunnen studeren en de onderwijsleeromgeving is samenhangend en wordt geborgd. Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **voldoende**.

Standaard 3 Toetsing en gerealiseerde resultaten

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Bevindingen

3.1 Systeem van toetsing

Toetsbeleid en borging

Het toetsbeleid van de opleiding BE en de andere opleidingen van het instituut Financieel Management en Rechten is geformuleerd door de instituutsbrede examencommissie en de instituutsdirectie. In het studiejaar 2012-2013 zijn de huidige rollen en taken van de directie, examencommissie, curriculumcommissie en toetscommissie rondom toetsing geformaliseerd. De curriculumcommissie stelt het toetsprogramma vast voor de gehele opleiding. De beroepstaakteams bewaken de kwaliteit van de toetsen binnen een leerlijn. De examencommissie bewaakt of het toetsbeleid en het toetsprogramma worden gevolgd. De examencommissie heeft opleidingsspecifieke examinatoren (die vanaf september 2013 de toetscommissie vormen) gemandateerd om de kwaliteit van de individuele toetsen te controleren. De examinatoren gaan vanaf september 2013 de kwaliteit van mondelinge toetsen en beroepsproducten borgen door steekproefsgewijs toetsen te controleren. Dit gebeurt reeds voor individuele schriftelijke toetsen sinds september 2012. Elke toets wordt opgesteld door een opsteller en gecontroleerd door een controleur. Beide rollen worden vervuld door ervaren docenten. Richtlijnen en regels bij toetsafname staan beschreven in de OER, het opleidingsstatuut en het reglement van de examencommissie. De instituutsbrede opleidingscommissie geeft jaarlijks advies over de OER. Op basis van deze adviezen is recent onder andere de nakijktermijn aangepast in de OER.

Toetsinstrumenten

De opleiding maakt gebruik van verschillende toetsinstrumenten: schriftelijke toetsen, mondelinge toetsen, presentaties, practica, schriftelijke opdrachten en portfolio's. Op drie momenten in de opleiding maken studenten een integrale toets: aan het eind van de propedeuse, na de stage en bij de afstudeeropdracht. Het panel vindt de beschrijvingen van de onderwijseenheden (onder andere de toetsmatrijzen) concreet en bruikbaar voor toetsontwikkeling en ziet ook dat deze gehanteerd worden. De schriftelijke toetsen in de opleiding zijn volgens het panel van voldoende niveau. De mondelinge toetsvormen en opdrachten zijn volgens het panel praktijkgericht en van voldoende bedrijfseconomisch niveau. Wat betreft onderzoeksvaardigheden ziet het panel onvoldoende niveau in de opdrachtformuleringen en de bijbehorende producten van studenten tot en met het studiejaar 2011-2012. In de nieuwe opdrachtformuleringen die de opleiding in het studiejaar 2012-2013 heeft geïmplementeerd ziet het panel een verbetering op dit punt. Studenten geven aan dat toetsen niet gemakkelijk zijn, maar dat ze wel goed te maken zijn als je goed studeert en je best doet. Uit de NSE 2012 blijkt dat respectievelijk 84% (voltijd) en 100% (deeltijd) van de studenten tevreden is over de toetsing.

Beoordeling

Alle toetsen moeten met minimaal een 5,5 worden afgerond. Studenten hebben voor elke toets één herkansingsmogelijkheid per studiejaar. Daarnaast kunnen studenten de mogelijkheid krijgen om bepaalde opdrachten te 'repareren'. Bij de beoordeling wordt altijd overlegd tussen meerdere docenten. Cijfers worden binnen vijftien dagen na de toets online gecommuniceerd aan studenten via het studentinformatiesysteem HAN-SIS. Studenten kunnen bezwaar indienen en daarna eventueel beroep aantekenen tegen de uitslag van een toets bij de examencommissie. Studenten bevestigen dat er adequaat op bezwaren wordt gereageerd. De examencommissie komt tussen de vaste vergaderingen indien nodig in een gelegenheidssamenstelling bij elkaar om een snelle reactie op bezwaren en beroepen te realiseren.

Groepswerk

Naast individuele toetsing wordt er bij opdrachten in groepen samengewerkt. Bij het groepswerk in tweetallen is er geen beleid voor de toetsing van de individuele bijdrage. Bij sommige opdrachten toetst de opleiding de individuele prestatie van studenten door een peer-assessment aan het einde van de opdracht. Volgens studenten is dit soms effectief. Het is voor studenten mogelijk om in een tweetal af te studeren als de opdracht zich daarvoor leent wat betreft omvang en diepgang en de opdrachtgever daar om vraagt. Bij de afstudeeropdracht krijgen studenten drie cijfers: product, presentatie en proces. Bij het afstuderen in tweetallen krijgen studenten geen individuele beoordeling voor het afstudeerproduct. Voor de presentatie en het proces krijgen studenten wel een individuele beoordeling. Het panel constateert dat individuele beoordeling bij groepswerk, waaronder bij de beoordeling van het product bij het afstuderen in tweetallen, onvoldoende is geborgd.

Feedback

Studenten krijgen formatieve feedback op inhoud en proces tijdens de stage, het afstuderen en waar mogelijk bij projecten en beroepsproducten. Soms gebeurt dit in de vorm van een tussentijdse beoordeling op papier. Na schriftelijke toetsen wordt er een inzagemoment georganiseerd. Bij opdrachten wordt er feedback op de beoordelingsformulieren gegeven door de docent. Bij mondelinge toetsen wordt er mondeling feedback gegeven. Studenten geven aan dat zij bij alle beoordelingen voldoende feedback krijgen en extra feedback kunnen krijgen indien gewenst.

Borging kwaliteit toetsing en beoordeling

Het panel ziet dat er structureel overleg is over de kwaliteit van toetsing en dat er overleg plaatsvindt om tot verbeteringen te komen in het toetsprogramma en de individuele toetsen. De opleiding maakt gebruik van Ephorus bij opdrachten en afstudeerwerkstukken om te controleren of er geen plagiaat is gepleegd. Bij plagiaat of andere onregelmatigheden rondom toetsing beslist de examencommissie.

3.2 Realisatie van de beoogde eindkwalificaties

Afstudeerfase

Vakinhoudelijk worden studenten goed voorbereid op het afstuderen: ze weten welke eindkwalificaties er behaald moeten worden en herkennen dat deze in het programma op een steeds hoger niveau worden aangeboden. Alle eindkwalificaties worden op eindniveau in schriftelijke toetsen getoetst, voorafgaand aan het afstuderen. Wat betreft onderzoeksvaardigheden werden studenten naar de mening van het panel tot het studiejaar 2011-2012 onvoldoende voorbereid op het afstuderen. Vanaf het studiejaar 2012-2013 is dit voldoende verbeterd, hoewel het panel hierin nog verdere verbetermogelijkheden ziet (zie 4. Aanbevelingen).

Het afstuderen bestaat uit het uitvoeren, beschrijven en presenteren van een praktijkgericht onderzoek (de scriptie). De competenties 'Sociale en communicatieve competenties' en 'Zelfsturende competenties' worden altijd getoetst en daarnaast wordt -afhankelijk van de opdracht- een aantal andere eindkwalificaties getoetst. Het afstudeerproces is in het studiejaar 2012-2013 aangepast en geformaliseerd. De drempel voor het afstuderen is dat de student de propedeuse en op één na alle onderwijseenheden uit jaar 2 en 3 heeft behaald. De student werft voor de afstudeeropdracht een opdrachtgever in het werkveld (de afstudeerorganisatie) en formuleert een Onderzoeksvoorstel. Het Onderzoeksvoorstel moet worden goedgekeurd door het praktijkbureau en de opdrachtgever voordat de student kan starten. Bij akkoord krijgt de student een docent-begeleider toegewezen door de praktijkcoördinator. De student maakt een Plan van aanpak, dat door de opdrachtgever, docent-begeleider en de tweede lezer moet worden goedgekeurd. Daarna kan de student starten met het afstudeeronderzoek.

Tijdens het afstuderen krijgt de student begeleiding van de docentbegeleider. De docentbegeleider komt minimaal twee keer naar de afstudeerorganisatie en geeft daarnaast feedback en begeleiding aan de student in persoonlijke gesprekken en via telefoon en e-mail. Er is één geformaliseerd moment waarop de student tussentijds wordt beoordeeld.

Een aantal studenten vertelt in de gesprekken dat ze graag meer begeleiding had willen krijgen bij het afstuderen. Ook geven studenten aan dat zij soms andere docenten vragen om feedback op tussenproducten, omdat zij behoefte hebben aan andere of meer feedback. Het panel ziet in de scripties beperkingen die met meer of betere begeleiding gecorrigeerd hadden kunnen worden. Het gaat bijvoorbeeld om onvoldoende duidelijke onderzoeksvragen en te weinig literatuurgebruik. Het panel ziet in de scripties beperkingen die met meer of betere begeleiding gecorrigeerd hadden kunnen worden. Het gaat bijvoorbeeld om onvoldoende duidelijke onderzoeksvragen en te weinig literatuurgebruik. Het panel ziet in de scripties beperkingen die met meer of betere begeleiding gecorrigeerd hadden kunnen worden. Het gaat bijvoorbeeld om onduidelijke onderzoeksvragen en de samenhang tussen onderzoeksvragen en onderzoeksdoelstellingen. Tevens ziet het panel kansen voor de opleiding om het gebruik van literatuur naar een hoger niveau te tillen door een betere begeleiding.

Beoordeling afstudeerproducten

De docent-begeleider, tweede lezer en opdrachtgever beoordelen het afstudeerproduct afzonderlijk van elkaar op een beoordelingsformulier. De docent-begeleider en de tweede beoordelaar geven daarna een gezamenlijk cijfer voor het afstudeerproduct. De beoordeling van het proces wordt vastgesteld door de docent-begeleider, die hiervoor advies krijgt van de opdrachtgever. Als het product en het proces met een voldoende (minimaal 5,5) zijn beoordeeld, dan mag de student een afstudeerpresentatie houden. De afstudeerpresentatie wordt beoordeeld door de docent-begeleider, met advies van de opdrachtgever en de tweede lezer. De afstudeerpresentatie moet minimaal met een 5,5 beoordeeld worden om een student af te laten studeren. De weging die het eindcijfer bepaalt, is 0,4 voor het product, 0,4 voor het proces en 0,2 voor de presentatie. Vóór het studiejaar 2012-2013 konden de drie deelcijfers bij het afstuderen onderling gecompenseerd worden. De deelcijfers hoefden niet voldoende te zijn, zolang het eindcijfer voldoende was. De weging was toen 0,3 voor het product, 0,4 voor het proces en 0,3 voor de presentatie.

Functioneren afgestudeerden

Het werkveld is tevreden over het niveau van afstudeerders en afgestudeerden. In de hbo-monitor 2011, het Alumnionderzoek BE 2011-2012 en de NSE 2012 wordt dit beeld door afgestudeerden bevestigd. Afgestudeerden hebben voldoende bedrijfseconomische kennis en beroepsvaardigheden. Zij geven aan dat zij de afgestudeerden die bij hen een afstudeeropdracht hebben gedaan, eventueel in dienst zouden nemen. Het werkveld heeft in een werkveldonderzoek (begin 2013) aangegeven dat de extra nadruk op adviesvaardigheden zinvol is. Zij geven hierbij wel aan dat een beginnend professional geen adviseur kan zijn vanwege een gebrek aan 'vliegreuven'.

Werkwijze panel beoordelen eindniveau

Het panel heeft in totaal 34 afstudeerdossiers (scripties met beoordelingsformulieren) voorafgaand, tijdens en na het visitatiebezoek bestudeerd. De scripties zijn een afspiegeling van voltijd, deeltijd en IFC studenten van beide locaties en zijn evenredig verdeeld over hoge, gemiddelde en lage cijfers.

Voorafgaand aan de visitatie heeft het panel vijf door de opleiding aangeleverde afstudeerdossiers bestudeerd en tijdens de visitatie heeft het panel negentien door het panel geselecteerde afstudeerdossiers bestudeerd. Omdat het panel de verbeteringen in de opleiding wilde toetsen in recente scripties, heeft het panel na afloop van het visitatiebezoek tien extra scripties geselecteerd uit een lijst van 29 scripties, die vier weken na het visitatiebezoek beschikbaar zijn gekomen. Naast de scripties, heeft het panel ook schriftelijke toetsen op eindniveau bestudeerd.

Oordeel panel eindniveau

Het panel ziet in de voor en tijdens de visitatie bestudeerde afstudeerwerkstukken een patroon van onduidelijke onderzoeksvragen, beperkte onderzoeksmethodologie en te weinig gebruik van literatuur. Het panel merkt op dat het zichtbaar is dat studenten gemotiveerd hebben gewerkt aan de afstudeerwerkstukken maar dat er een gebrek aan sturing op de hierboven genoemde punten is geweest vanuit de opleiding. Het panel beoordeelt vier van deze 24 bestudeerde afstudeerwerkstukken onvoldoende op basis van een gebrek aan onderzoeksvaardigheden en communicatieve vaardigheden. Tijdens het visitatiebezoek zijn ook de schriftelijke tentamens op eindniveau bekeken door het panel. De schriftelijke tentamens 'Bedrijfsprocessen (BN3)', 'Externe verslaggeving (EG2)' en 'Strategic Control (SC3)' toetsen gezamenlijk alle eindkwalificaties op eindniveau. Het panel ziet in deze toetsen het eindniveau van de studenten aangetoond, ook voor de vier studenten die naar de mening van het panel een onvoldoende scriptie hebben opgeleverd.

Om met overtuiging een oordeel te kunnen geven op standaard 3, heeft het panel tijdens de visitatie de meest recente Plannen van aanpak van studenten bestudeerd. Daarnaast heeft het panel na de visitatie tien extra, recente scripties bestudeerd, die vier weken na het visitatiebezoek beschikbaar zijn gekomen. Zowel in de Plannen van aanpak als in de tien recente scripties heeft het panel een structurele verbetering gezien op het gebied van onderzoeksvaardigheden en communicatie bij studenten. Het panel beoordeelt de tien scripties met een voldoende. Het panel heeft er op basis van deze scripties en de plannen van de opleiding vertrouwen in dat de verbeteringen in het scriptietraject adequaat zijn en dat de opleiding de ingeslagen weg van verbeteringen verder zal vervolgen.

Overwegingen en conclusie

De opleiding heeft een adequaat toetssysteem. De rollen, taken en bevoegdheden voor de kwaliteitsborging van de toetsing zijn recent geformaliseerd en op zich adequaat, maar nog niet volledig geïmplementeerd. De toetsinstrumenten zijn van voldoende bedrijfseconomisch niveau en zijn sinds het studiejaar 2012-2013 van voldoende niveau voor onderzoeksvaardigheden. De beoordeling geschiedt op basis van duidelijke en voor studenten inzichtelijke toetscriteria en binnen een redelijke termijn. Er wordt voldoende feedback gegeven gedurende het onderwijs, met uitzondering van het afstudeertraject. Ook is er een adequate bezwaar- en beroepsregeling. De individuele bijdrage en beoordeling van studenten bij groepswork is onvoldoende zichtbaar en onvoldoende geborgd.

Studenten worden sinds het studiejaar 2012-2013 zowel vakinhoudelijk als wat betreft onderzoeksvaardigheden voldoende voorbereid op het afstuderen. Het werkveld beoordeelt het functioneren van afgestudeerden positief. De procedures voor het afstudeerproces zijn recent aangepast en geformaliseerd en voldoen nu.

Het panel beoordeelt meer dan 10% van de bestudeerde scripties met een onvoldoende, maar het panel ziet structurele verbeteringen in de meest recente Plannen van aanpak en scripties. Het eindniveau van studenten wordt overtuigend aangetoond in schriftelijke toetsen. Op basis hiervan komt het panel tot een positief eindoordeel.
Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **voldoende**.

3 Eindoordeel over de opleiding

Oordelen op de standaarden

Het visitatiepanel komt tot de volgende oordelen op de standaarden:

Standaard	Oordeel voltijd	Oordeel Deeltijd
1 Beoogde eindkwalificaties	Voldoende	Voldoende
2 Onderwijsleeromgeving	Voldoende	Voldoende
3 Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	Voldoende	Voldoende

Overwegingen en conclusie

De drie standaarden zijn voor beide varianten beoordeeld met een 'voldoende'. Het visitatiepanel beoordeelt de kwaliteit van de bestaande hbo-bacheloropleiding Bedrijfseconomie van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen als **voldoende**.

4 Aanbevelingen

Het panel heeft de volgende aanbevelingen voor de opleiding.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het panel raadt de opleiding aan om de ingezette onderzoekslijn in het gehele programma verder te versterken en operationaliseren. Vooral aandacht voor methodologische aspecten, onderzoeksvaardigheden en theoriegebruik zijn van belang. Het panel is van mening dat deze aandacht voor onderzoeksvaardigheden zowel bij docenten als bij studenten nodig is om snel genoeg de nodige voortgang te realiseren in de opleiding. Aandacht voor de integratie van de eisen van de werkgever (werkveldrelevantie) en de eisen van de opleiding (hbo-bachelor-niveau) bij de scriptiebegeleiders, acht het panel hierbij van essentieel belang. Ook raadt het panel aan om een voortrekker op het gebied van onderzoek aan te trekken, zoals een lector. In het verlengde hiervan adviseert het panel de opleiding om het behalen van een Mastertitel of het starten van een promotietraject te blijven stimuleren in het docententeam.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De belangrijkste aanbeveling op standaard 3 betreft het verder borgen van onderzoeksvaardigheden in de toetsing en bij het afstuderen. Het panel ziet dat er stappen zijn gezet, maar constateert ook dat deze recent zijn gezet en op sommige terreinen nog verder geoperationaliseerd moeten worden. Bijvoorbeeld de begeleiding bij het formuleren van conclusies en het methodologisch onderbouwen van de scriptie. Daarnaast adviseert het panel om de recent geformaliseerde stappen en processen rondom de beoordeling van afstudeerwerkstukken te monitoren en verder te verstevigen. Tot slot adviseert het panel om de individuele bijdrage bij groepswork in de gehele opleiding, maar vooral bij het afstuderen, te gaan borgen door de volledige individuele bijdrage meetbaar te maken en individueel te beoordelen.

5 Bijlagen

Bijlage 1: Eindkwalificaties van de opleiding

COMPETENTIEOVERZICHT PROPEDEUSE EN HOOFDFASE VOLTijd 2012-2013

Cluster	A	A	A	A	B	B	B	B	C	C	C	C	D	D	d	D	E	F	F	F	F	H
Onderwijseenheid	2IB	1AN	1OA	1IB	3IB	2OA	4IB	2AN	PR	BN1	PM	OC	VB	PP	BN2	TC	Stag	EG	POD	BN3	SC	AOD
Eindkwalificaties / competenties BE																						
1. Ontwerpen, inrichten en onderhouden van (geautomatiseerde) financiële en niet-financiële informatiesystemen.		1							2	1			2		2			3		3		
2. Vormgeven, inrichten en toetsen van de Administratieve Organisatie.	1				1		1			1				2	2					3		
3. Bepalen en beheersen van financieel-economische en fiscale risico's.	1			1	1		1			1	2	2		2		2		3			3	
4. Bepalen en verstrekken van financieel-economische en fiscale informatie voor de besluitvorming.	1	1		1	1		1	1	2		2	2	2		2	2				3	3	
5. Verstrekken van informatie t.b.v. externe belanghebbenden.									2		2		2					3				
6. Geven van adviezen en het verlenen van diensten op financieel-economisch en fiscaal terrein aan belanghebbenden.	1		1	1	1								2			2		2			3	
7. Sociale en communicatieve competenties (interpersoonlijk, organisatie).		1	1			1		1			2		2	2			2	2	3		3	3
8. Zelfsturende competentie (intra persoonlijk, beroepsbeoefenaar of professional).		1	1			1			2				2	2			2	3	3			3
Administratie en externe rapportage																						
Advisering																						
Business Proces Management																						
Management Accounting en Financiering																						

COMPETENTIEOVERZICHT PROPEDEUSE EN HOOFDFASE DEELTIJD 2012-2013

Semester	1	1	1	1	1	1&2	2	2	3	3	3	4	4	4	5	5	5	5	6	6	8
Onderwijseenheid	EZ1	EZ2	PV1	EZ3	SO1	OR1	EI1	AH	BN1	OC	VB	BN2	HB2	TC	EF2	PV2	BN3	SC	EG	OE3	AO
Eindkwalificaties / competenties BE																					
1. Ontwerpen, inrichten en onderhouden van (geautomatiseerde) financiële en niet-financiële informatiesystemen.	1	1						1	1		2	2		2			3		3		
2. Vormgeven, inrichten en toetsen van de Administratieve Organisatie.		1			1				1			2					3				
3. Bepalen en beheersen van financieel-economische en fiscale risico's.				1	1	1	1		1	2				2				3	3		
4. Bepalen en verstrekken van financieel-economische en fiscale informatie voor de besluitvorming.	1			1	1	1	1	1		2	2	2		2			3	3	3		
5. Verstrekken van informatie t.b.v. externe belanghebbenden.	1			1	1	1		1			2								3		
6. Geven van adviezen en het verlenen van diensten op financieel-economisch en fiscaal terrein aan belanghebbenden.				1	1	1	1				2							3	2		
7. Sociale en communicatieve competenties (interpersoonlijk, organisatie).			1		1						2		2		2	2		3	2	2	3
8. Zelfsturende competentie (intra persoonlijk, beroepsbeoefenaar of professional).			1					1			1		2		2	2		3	2	3	
Administratie en externe rapportage																					
Advisering																					
Business Proces Management																					
Management Accounting en Financiering																					

COMPETENCES IFC 2012-2013

Cluster	B	C	C	C	C	C	C	D	D	D	D	D	E	F	F	F	F	H	
Study unit	SMF	AH	BUC3	BN1	MG	MS	OC	VB	PP	BUC4	BN2	TC	SA	EG	OD	BN3	SC	AO	
Qualifications / competences																			
Designing, planning and maintaining (automated) financial and non-financial information systems.		1		1								2					3		
Designing, planning and assessing the Administrative Organization.				1								2					3		
Determining and controlling financial-economic and fiscal risks.	1				2		2	2					2					3	
Determining and providing financial-economic and fiscal information for decision-making.	1				2		2	2				2	2					3	3
Providing information to external parties concerned.	1	1			2			2							3				
Providing advice and services within the financial-economic and fiscal scope to parties concerned.	1						2						2	2	2			3	3
Social and communicative competencies		1	2		2					2	2		2	2	2	3		3	3
Autonomous competency		1			2	1				2			2	2	3	3			3
Administration and external reporting																			
Advise																			
Business Communication																			
Business Process Management																			
Management Accounting and Finance																			

Bijlage 2: Overzicht opleidingsprogramma

BE-curriculum in beroepstaken en onderwijseenheden voltijd Nederlandstalig

Fase beroepstaak	propedeuse		hoofdfase						
	A	B	C	D	E	F	G	H	
BT 1 (AER)	A1IB (7,5) Inrichten & beheersen I	A2IB (7,5) Inrichten & beheersen II	B3IB (7,5) I&B III	PR1 (7,5) Productie Salaris & Voorraad	SA2 (30) Stage	VB1 (7,5) Verslaggeving & Belastingrecht	MINOR (30)	AO3 (30) Afstudeeropdracht & Organisatie Advies	
BT 2 (MAF)		B4IB (7,5) I&B IV	OC1 (7,5) Operational Control	TC2 (7,5) Tactical Control		EG2 (7,5) Externe Verslaggeving			
BT 3 (BPM)	A1AN (7,5) Analyse Intern en Extern		B2AN (7,5)	BN1 (7,5) Bedrijfsprocessen I		BN2 (7,5) Bedrijfsprocessen II			SC3 (7,5) Strategic Control
BT 4 (ADV)	A1OA (7,5) Onderzoeken & Adviseren		B2OA (7,5)	MG1 (7,5) Management Game		PP2 (7,5) Project De Praktijk			BN3 (7,5) Bedrijfsprocessen III

BE- curriculum in beroepstaken en onderwijseenheden voltijd Engelstalig (IFC)

Fase beroepstaak	Gemeenschappelijke propedeuse		hoofdfase					
	A	B	C	D	E	F	G	H
BT 1 (AER)	AMA (7,5) Management accounting	BBC (7,5) Business Conditions/ Stream Specific Finance	AH1E (7,5) Accounting Information Systems	VB1E (7,5) Financial accounting and Taxes	SA2E (30) Internship	EG2E (7,5) Financial accounting advanced	MINOR (30)	AO3E (30) Graduation Assignment
BT 2 (MAF)			OC1 (7,5) Operational Control	TC2 (7,5) Tactical Control		SC3E (7,5) Strategic Control		
BT 3 (BPM)	AML (7,5) Marketing Logistics	BOP (15) Operational Plan	BN1E (7,5) Control and information systems	BN2E (7,5) Manufacturing Processes and ERP		BN3E (7,5) Business Process Improvement and redesign		
BT 4 (ADV)	ABP (15) Business Plan	BIC (7,5) International Communication	MG1E (7,5) Management Game MS1E (0) Math Skills BUC3F (0) Business Communication	PP2E(7,5) Project Business Analysis BUC4F (0) Business Communication		OD3E (7,5) Project Organisational Diagnosis		

BE- curriculum in beroepstaken en onderwijseenheden deeltijd

Fase beroepstaak	propedeuse		Hoofdphase					
	A	B	C	D	E	F	G	H
BT 1 (AER)	EZ1D (7,5) Eenmanszaak 1 + EZ2D (7,5) Eenmanszaak 2	AH1 (7,5) Adminstratie handelsondern eming	VB1 (7,5) Verslaggeving & Belastingrecht			EG2 (7,5) Externe Verslaggevi ng	Minor (30)	AO3D (30) Afstudeer -opdracht
BT 2 (MAF)	EZ3D (7,5) Eenmans- zaak 3	EI1D (7,5) Transformatie extern intern	OC1 (7,5) Operational Control	TC2 (7,5) Tactical Control	SC3 (7,5) Strategic Control			
BT 3 (BPM)	SO1D (7,5) Interne sturing en optimalisatie		BN1 (7,5) Bedrijfs- processen I	BN2 (7,5) Bedrijfs- processen II	BN3 (7,5) Bedrijfs- processen III			
BT 4 (ADV)		OR1D (7,5) Externe omge- ving en relaties		HB2 (7,5) HBO Competen t Basis	EFD2 (7.5) HBO Effectief + AS3D (7,5) Organisatiediagnose + OE3D (7,5) Advies			
	PKV1 (15) + PKV2 (30)							

Toelichting bij de schematische overzichten:

Organisatorisch is gekozen voor verschillende inrichtingen van de propedeuses van de verschillende varianten. De propedeutische “eindkwalificaties” zijn in de varianten identiek, maar worden in de verschillende propedeuses via verschillende leerwegen behaald. De organisatorische en inhoudelijke inrichting van de onderwijseenheden is daardoor niet identiek in elke variant. De inhoudelijke eindkwalificaties, binnen elke beroepstaak, zijn voor elke variant gelijk.

Voor de variant deeltijd geldt dat de stage niet in de vorm van een semester (blok) gepland is. Binnen de deeltijdvariant worden de kwalificaties die gelden voor de stage en de competenties die de student hiervoor ontwikkelt, ondergebracht in het onderdeel Praktijkvaardigheden 2, daar de student in deze variant ook werkzaam is in de beroepspraktijk. Het onderdeel praktijkvaardigheden is niet aan één semester gebonden, maar komt in verschillende semesters verspreid aan bod.

Bijlage 3: Deskundigheden leden visitatiepanel en secretaris

Nadere informatie over de achtergronden van de leden van het beoordelingspanel en secretaris:

De heer drs. D.W. Righters MBA, voorzitter

De heer Righters heeft vanuit diverse functies en uiteenlopende werksituaties ruime kennis van en ervaring met bedrijfseconomische en managementvraagstukken opgedaan. Als zelfstandig consultant heeft hij ervaring op het gebied van bedrijfseconomische en managementvraagstukken, kwaliteitsmanagement in het bijzonder. Ook is hij door zijn docentschap goed bekend met het hoger beroeps onderwijs. Sinds 2004 is de heer Righters als docent Organizational Behavior & Marketing verbonden aan de Rotterdam Business School (onderdeel van Hogeschool Rotterdam). Rotterdam Business School (RBS) heeft een internationaal karakter vanwege het feit dat de studentenpopulatie uit 45 verschillende nationaliteiten bestaat en het curriculum Engelstalig is. Daarnaast heeft RBS internationaal aansluiting bij diverse partnerscholen (Demi) verspreid over Europa, Noord Amerika en Azië. Met deze Demi partners vindt uitwisseling plaats en kunnen wederzijdse studenten een gedeelte van hun studie bij de RBS volgen en/of afronden en vice versa. Naast het verzorgen van diverse colleges bij RBS is de heer Righters regelmatig tweede beoordelaar bij scripties van buitenlandse studenten die een double degree willen behalen. Daarnaast is de heer Righters regelmatig gastdocent in China, Canada, United Kingdom, Duitsland, Slovenië en Indonesië. De heer Righters heeft deelgenomen aan de NQA-auditortraining hoger onderwijs en heeft vanuit ervaring als panellid/voorzitter van meer dan 30 visitaties kennis van de accreditatiesystematiek. Hij heeft vanuit opleiding en werkervaring internationale kennis van het domein en is daarnaast gediplomeerd Lead-Auditor ISO-9002.

Opleiding:

2012	NVAO secretaris training
2009	Didactische bevoegdheid behaald aan de VU (Vrije Universiteit) Amsterdam.
2004 – heden	Erasmus Universiteit Rotterdam, faculteit Bedrijfskunde; promotietraject. Het promotieonderzoek richt zich op Kwaliteitsmanagement in relatie tot Strategie.
2004	MBA Gediplomeerd Lead-Auditor ISO 9002, Lead Auditor INK
1999	Doctoraal Bedrijfskunde, deels op Michigan Business School, Detroit, USA
1982	HEAO
1978	VWO

Werkervaring:

2007 – heden	Universiteit van Ljubljana, gastdocent
2005 – heden	Geely Beijing University, gastdocent (3 x per jaar)
2004 – heden	Docent Organizational Behavior & Marketing en docent Research, Rotterdam Business School
2000 – heden	Docent Bedrijfseconomie Hogeschool Rotterdam, docent Marketing, Finance & Accounting
2000 – heden	Q-minds B.V., adviesbureau op het gebied van economische vraagstukken en kwaliteitsmanagement, freelance consultant
1997 – 2000	KLM, Coachen en begeleiden van trainees
1993 – 1997	KLM, Trainingen verzorgen ten behoeve van grond en vliegend personeel
1989 – 1993	KLM, Logistiek & Planning (vloot en menskrachtplanning)

De heer mr. ir. drs. M. Meuleman

De heer Meuleman is ingezet als panellid vanwege zijn auditdeskundigheid, zijn onderwijsdeskundigheid en domeindeskundigheid. De heer Meuleman beschikt over auditdeskundigheid door zijn ervaring met diverse audits op het gebied van kwaliteitsbeheersingssystemen ISO-9000, 9001, 9002 en HACCP en zijn ervaring met visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs. Over onderwijsdeskundigheid beschikt hij doordat hij ruim 15 jaar ervaring heeft als docent en als bestuurder binnen het hoger beroepsonderwijs, in de particuliere sector en in het reguliere hbo-onderwijs. Hij is lid van de examencommissies SPD JAB A/B en JMB. Zijn domeindeskundigheid strekt zich uit van wiskunde en statistiek, bedrijfseconomie, bedrijfswiskunde en logistiek tot hbo rechten. Voor deze visitatie is hij aanvullend individueel geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

2008 – 2012	Master of Science Applied Mathematics (2012)
2004 – 2006	Doctoraal rechten (2006)
2002 – 2005	Doctoraal algemene economie (2005)
1998 – 2002	Doctoraal bedrijfseconomie (2002)
1992 – 1996	MO-A: Boekhouden / MO-B: Handelswetenschappen (1996)
1988 – 1992	Wiskunde en Natuurkunde (Lerarenopleiding) (-)
1982 - 1988	VWO

Werkervaring:

2011 – 2013	Ontwikkeling hbo-rechten - NHA opleidingen
2008 – heden	Hogeschoolhoofddocent bedrijfseconomie en hoofdopleiding bedrijfseconomie deeltijd en AD – Haagse Hogeschool / TIS / TH-Rijswijk
2006 – 2008	Hoofd opleiding hbo-rechten en SJD - Hogeschool Leiden
2005 – 2006	Ontwikkeling hbo-rechten NCOI
2004 – 2005	Ontwikkeling hbo-financieel management - NCOI
2002 – 2010	Scriptiebegeleider - Universiteit Nyenrode
1998 – heden	Financieel directeur Logistiek organisatie - Obeka BV
1997 – 1998	Hogeschooldocent HEAO (wiskunde en statistiek) Hogeschool West-Brabant
1993 – heden	Hogeschooldocent bedrijfscalculaties en statistiek - Hogeschool Markus Verbeek
1992 – 1997	Hoofd administratie Van Opdorp Transport

Publicaties:

- De afhankelijke en belangeloze rechter, in: verzamelbundel: Recht der werkelijkheid, Reed Business Elsevier (2007), Dr. mr. H. Gommer en mr. drs. M. Meuleman
- Controle op de rechter, in: tijdschrift Trema (2007), mr.drs. M. Meuleman en mr. dr. H. Gommer
- Intellectual Capital: Measuring and Value, in: tijdschrift voor intellectueel kapitaal (2003-1) Prof. Dr. L.H.H. Bollen, drs. E. Lehman en drs. M. Meuleman

De heer J. de Roda Husman Ba

De heer De Roda Husman is ingezet vanwege zijn werkvelddeskundigheid op het gebied van bedrijfseconomie en financiële administratie. Hij heeft diverse functies als manager Financiën/Concerncontroller en EAD (economische en administratieve diensten) in de controllersberoepspraktijk bij het MKB in de non-profit sector vervuld. Voor deze visitatie heeft de heer De Roda Husman onze handleiding voor panelleden ontvangen en in een voorbereidende vergadering is hij aanvullend geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

2008 - 2009	Leergang management Spirit (Interne leergang met een vrijstelling op post HBO niveau)
1993 – 1997	SPD bedrijfsadministratie (HBO)
1984 – 1987	Sociale Geografie UvA (Propedeuse)
1978 – 1984	VWO

Werkervaring:

2012 – heden	Hoofd FA Rode Kruis Ziekenhuis te Beverwijk
2010 – 2012	Hoofd EAD Beth Shalom, ouderenzorg Amsterdam
2005 – 2010	Manager Financiën/Concerncontroller Spirit, Jeugdzorg Amsterdam
2000 – 2005	Hoofd EAD/Concerncontroller de Jellinek, GGz Amsterdam
1997 – 2000	Administrateur Fontis, Ouderenzorg Amsterdam
1988 – 1997	Diverse administratieve functies in o.a. financiële dienstverlening

Overig:

2008 – 2010	Onderwijsadviesraad middenkaderopleiding zorg/welzijn HvA
2000 – heden	Bestuurslid (penningmeester) diverse schaakclubs

De heer P. Kruisselbrink

De heer Kruisselbrink is ingezet als studentlid. Hij volgt de hbo-bacheloropleiding Bedrijfseconomie aan Saxion Hogescholen, waar hij betrokken is bij het lesgeven binnen PGO (Probleemgestuurd Onderwijs). De heer Kruisselbrink is representatief voor de primaire doelgroep van de opleiding en beschikt over studentgebonden deskundigheden met betrekking tot de studielast, de onderwijsaanpak, de voorzieningen en de kwaliteitszorg bij opleidingen in het domein. Voor deze visitatie is de heer Kruisselbrink aanvullend individueel geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

2009 – 2013	ba Bedrijfseconomie – Saxion Hogeschool
2004-2009	Havo - Het Assink Lyceum te Eibergen/Haaksbergen

Werkervaring:

2009-2012	Orderloper - Holland Pharma
2008	vakantiemedewerker - Van Braak Accountants te Marum

Mevrouw drs. M. Schoots, NQA auditor

Mevrouw Schoots is ingezet als NQA auditor. Zij is deskundig op het gebied van opleidingen en trainingen. Nadat zij bij Hogeschool Utrecht bij de Faculteit Economie en Management projecten heeft opgezet op het gebied van onderwijsvernieuwing en marketing, en het Bureau Deeltijd heeft leidinggeven, heeft zij als programma manager gewerkt bij Hogeschool ISBW (Schouten Nelissen) en bij Hogeschool ICM, waar zij verantwoordelijk was voor hbo-bacheloropleidingen in marketing, communicatie, sales, personeelsmanagement, management en bedrijfskunde. Sinds 2009 werkt zij als zelfstandig opleidingsadviseur. Mevrouw Schoots heeft in het najaar van 2012 deelgenomen aan de training van de NVAO en is gecertificeerd secretaris.

Opleiding:

2012	Training secretaris (<i>gecertificeerd</i>) NVAO
2011	E-learning (<i>Mastermodule</i>) Open Universiteit
2010	Inspirerend en creatief trainen (<i>training</i>) ICM Opleidingen & Trainingen
2008	DISC (<i>training</i>) ICM Opleidingen & Trainingen
2008	Prince2 (<i>training</i>) ISES
2008	Competenties en competentiegericht leren (<i>Mastermodule</i>) Open Universiteit
2007	Methodisch ontwerpen van opleidingstrajecten (<i>training</i>) Schouten & Nelissen
2007	Web 2.0 (<i>training</i>) Lectric
2007	Het persoonlijk doelstellend gesprek (<i>training</i>) Schouten & Nelissen bedrijfsschool
2005	Landelijke EVC-dag en workshop EVC (<i>workshop</i>) Kenniscentrum EVC
2005	Nima A Marketing (<i>diploma</i>) Zelfstudie
2002	Management en Bedrijfsvoering (<i>diploma</i>) Hogeschool van Utrecht
2001	Arbeid, Management & Organisatie (<i>doctoraaldiploma</i>) Universiteit Utrecht
	Afstudeerrichting van de studie Algemene Sociale Wetenschappen
1997	Atheneum (<i>diploma</i>) Sint-Vituscollege, Bussum

Werkervaring:

2013 – heden	Netherlands Quality Agency, auditor
2009 – heden	Zelfstandig opleidingsadviseur
	- Advies hoger onderwijs (accreditatiebegeleiding, kwaliteitszorg, toetsbeleid)
	- Het ontwikkelen van bedrijfsopleidingen, -trainingen en MD-trajecten
	- Projectmanagement (bij onderwijsgerelateerde projecten)
	- Het geven van (didactische) trainingen
2008 – 2011	Senior programma manager - ICM Opleidingen & Trainingen
2006 – 2008	Programma manager/ Business Development manager - ISBW (Schouten & Nelissen)
2005 – 2006	Hoofd Bureau Deeltijd a.i. - Hogeschool Utrecht, Faculteit Economie en Management
2004 – 2006	Projectmanager Business Development - Hogeschool Utrecht, Faculteit Economie en Management
2001 – 2004	Hoofd Onderwijsbureau - Hogeschool Utrecht, Faculteit Economie en Management
1999 – 2001	Groepsleidster en coördinator - St. Kinderopvang Ministek
2000 – 2001	Onderzoeksstagiaire - Vakbond De Unie, Houten

Bijlage 4: Bezoekprogramma

Dag 1 - donderdag 23 mei 2013

Locatie: Ruitenberglaan 31, Arnhem, ruimte A.301

Tijdstip	Programmaonderdeel	Deelnemers
12.30 – 13.30 uur	Lunch en kennismaking	Panel
13.30 – 18.30 uur	Materiaalbestudering: - Studiemateriaal - Studentmateriaal - Alle door NQA geselecteerde scripties	Panel
16.00 – 16.30 uur	Rondleiding	
16.30 – 17.00 uur	Spreekuur	

Dag 2 - vrijdag 24 mei 2013

Locatie: Ruitenberglaan 31, Arnhem, ruimte A.301

Tijdstip	Programmaonderdeel	Deelnemers (maximaal 6 à 8)
08.00 – 08.30 uur	<i>Extra gesprek met het management over afstudeerwerkstukken</i>	<ul style="list-style-type: none">○ <i>Derk Blijleven</i>○ <i>Didier Piets</i>
08.30 – 09.15 uur	Blok Inhoud I: afstuderen	<u>Externe begeleiders:</u> <ul style="list-style-type: none">○ Dhr. B. Zegers○ Mevr. E. van Zandbrink○ Dhr. P.W.C. Franken○ Dhr. J. Noy <u>Docentbegeleiders:</u> <ul style="list-style-type: none">○ Mieke Wieland○ Peter Kuipers○ Richard Cremers○ Hugo Nieuwpoort○ Diana Brockhus
09.30 – 10.15 uur	Blok Inhoud II: afstudeerfase	<u>Alumni:</u> <ul style="list-style-type: none">○ Annelies van Zon (VT)○ Jolanda Jansen (DT)○ Tim Dinnissen (VT) <u>Vierde jaars studenten:</u> <ul style="list-style-type: none">○ Floris Vreman (VT)○ Chantal Kersten (DT)

Tijdstip	Programmaonderdeel	Deelnemers (maximaal 6 à 8)
10.30 – 11.15 uur	Blok Inhoud III: propedeuse en hoofdfase	<u>Propedeuse:</u> <ul style="list-style-type: none"> ○ Melissa den Hollander (VT) ○ Pleun Knapen (VT) <u>Tweede jaars:</u> <ul style="list-style-type: none"> ○ Mike van Marwijk (VT) ○ William Mulder (DT) <u>Derde jaars:</u> <ul style="list-style-type: none"> ○ Thom Cats (VT) ○ Samantha Dingle (IFC)
11.30 – 12.15 uur	Gesprek met docenten	<ul style="list-style-type: none"> ○ Peter Hoekstra ○ Jolletta Schoone ○ Joost Bakker ○ Nico Koomen ○ Chris Daniels ○ Loek van Seyen ○ Peter Verweij ○ Richard Cremers
12.15 – 13.15 uur	Lunchpauze + overleg / extra bestuderen materiaal	Panel
13.15 – 14.00 uur	1 ^o gesprek met opleidingsmanagement	<ul style="list-style-type: none"> ○ Derk Blijleven ○ Didier Piets
14.15 – 15.00 uur	Blok Borging	<ul style="list-style-type: none"> ○ Peter Smith ○ Ton de Laat ○ Hugo Nieuwpoort ○ Mieke Wieland ○ Felix Thissen ○ Richard Cremers ○ Bart van Diepenbeek (OBC-lid) ○ Marius van Regteren (OBC-lid)
15.15 – 16.45 uur	Beoordelingsoverleg Panel	Panel
16.45 – 17.30 uur	2 ^o gesprek opleidingsmanagement, inclusief afronding	<ul style="list-style-type: none"> ○ Derk Blijleven ○ Didier Piets

Gegevens gespreksdeelnemers BE

Bestuurders/managementleden

Naam	Functie
Derk Blijleven	Instituutsdirecteur Financieel Management & Rechten
Didier Piets	Curriculumvoorzitter opleiding Bedrijfseconomie

Studenten

Naam	Opleidingsvariant	Vooropleiding	Studiejaar
Melissa den Hollander	Voltijd	MBO	1
Pleun Knapen	Voltijd	VWO	1
Mike van Marwijk	Voltijd	HAVO	2
William Mulder	Deeltijd	MBO	2
Thom Cats	Voltijd	MBO	3
Samantha Dingle	IFC	Buitenland	3
Floris Vreman	Voltijd	HAVO	4
Chantal Kersten	Deeltijd	VWO	4

Docenten/medewerkers

Naam	Titel(s)	Welke studieonderdelen?	In welk jaar ge- doceerd?	Specifieke taken
Mieke Wieland	Drs	Afstuderen, Bedrijfsprocessen	2+3	Examinator, toetsconstructeur
Peter Kuipers	Bc	Afstuderen, Management Game, Verslaggeving en belastingrecht, Bedrijfsprocessen, Tactical Control	1+2	Examinator, toetsconstructeur
Richard Cremers	Drs	Afstuderen, Project Praktijk, stage, Tactical Control, ORG	1+2	Examinator, toetsconstructeur
Hugo Nieuwpoort	Drs	Afstuderen, stage	3+4	Praktijkcoördinator, lid curriculum commissie, examinator
Diana Brockhus	Drs	Stage, afstuderen, Strategic Control, Organisatiediagnose	2+3	Examinator, docent Engelstalige variant
Peter Hoekstra	Drs	n.v.t.	n.v.t.	Studieloopbaanbegeleider
Joletta Schoone	Drs	Project Praktijk, Bedrijfscommunicatie	2+3+4	Lid curriculumcommissie, studieloopbaanbegeleider
Joost Bakker	Drs	Afstuderen, Operational Control, Tactical Control, Organisatiediagnose	1+2+3	Examinator, toetsconstructeur
Nico Koomen	Mr	Afstuderen, Tactical Control, Operational Control, Strategic Control	2+3	Examinator, coördinator IFC, docent Engelstalige variant
Chris Daniels	Drs	Stage, afstuderen, Financiële rekenkunde, financiering	1+2+3	Examinator, coördinator Propedeuse, docent Engelstalige variant
Loek van Seyen	Bc	Stage, afstuderen, Bedrijfsprocessen, Beroepsoriëntatie, Studieloopbaanbegeleiding, Project Praktijk	1+2	Examinator, lid curriculum commissie, toetsconstructeur

Peter Verweij	Drs	Stage, afstuderen, Bedrijfsadministratie (Exact), Tactical Control , Verslaggeving en belastingrecht	1+2	Studieloopbaanbegeleider, toetsconstructeur
Peter Smith	Dr	n.v.t.	n.v.t.	Voorzitter Examencommissie
Ton de laat	Drs	n.v.t.	n.v.t.	Toetscontroleur, lid toetscommissie
Felix Thissen	Drs	Stage, afstuderen, Operational Control, Tactical Control	2+3	Lid curriculumcommissie, examiner, toetsconstructeur

Afgestudeerden

Naam	Opleidingsvariant	Datum afstuderen
Annelies van Zon	Voltijd	22 januari 2013
Tim Dinnissen	Voltijd	15 juni 2012
Jolanda Jansen	Deeltijd	23 juni 2011

Externe betrokkenen:

Naam	Instelling werkzaam	Functie in instelling
Dhr. M. van Regteren	MpowerU	Directeur - ZZP-er
Dhr. B. van Diepenbeek	Rabobank Nederland Eindhoven	Manager
Dhr. B. Zegers	Wiltec B.V.	Financieel directeur
Mevr. E. van Zandbrink	Rijnstate Arnhem	Manager Bedrijfsinformatie
Dhr. J. Noy	Intos Gennep	Controller
Dhr. P.W.C. Franken	Intos Gennep	KAM Coördinator

Bijlage 5: Bestudeerde documenten

Standaard	Documentnaam	Kerndocument (vooraf meegestuurd)	Op leesdag ter inzage	Op aanvraag in te zien
1, 2	Landelijk opleidingsprofiel BE 2010 (LOB 2010), in: Opleidingsdocument Bachelor Bedrijfseconomie 2012-2013, bijlage 2	x		
1, 2	Concept Landelijk opleidingsprofiel BE 2012 (concept LOB 2012)		x	
1, 2, 3	Opleidingsstatuut (OS) BE 2012-2013 (incl. OER 2012-2013)	x		
1, 2, 3	Opleidingsdocument Bachelor Bedrijfseconomie 2012-2013	x		
1	LOOBE-rapport "Comparative research (...)", sept. 2012		x	
1	Hand-out presentatie "Benchmark Internationale Opleidingen Bedrijfseconomie" (LOOBE, 26-09-2012)		x	
1	BE-curricula voltijd en deeltijd, verwerkt in Opleidingsstatuut BE 2012-2013, paragraaf 3.3.1	x		
1	BE-werkveldonderzoek 2013		x	
1	Samenstelling OBC, in: Opleidingsstatuut BE 2012-2013, paragraaf 4.5		x	
1	Evaluatie afstudeeropdracht BE 2012		x	
1	HBO-monitor 2011		x	
1, 3	Alumnionderzoek BE 2011-2012		x	
1	Notulen OBC 27 mei 2009		x	
1	Notulen OBC 18 februari 2009		x	
2	Literatuurlijst Bedrijfseconomie 2012-2013		x	
2	NSE 2012		x	
2	Instituutsdocument Financieel Management en Rechten, 2012-2016		x	
2	OWE-beschrijvingen (OS)	x		

Standaard	Documentnaam	Kerndocument (vooraf meegestuurd)	Op leesdag ter inzage	Op aanvraag in te zien
2	Studieloopbaanbegeleiding FM&R – juni 2012		x	
2	HAN-instellingsplan 2012-2106		x	
2	SLB-onderzoek 2010		x	
2	'Doorstroomprogramma RxH, FEM, Studiegids September instroom 2012-2013'		x	
2	Notitie 'MBO instroom FMR september 2011'		x	
2, 3	Scholingsplan FM&R		x	
2	Overzicht docenten BE	x		
2	Medewerkersonderzoek 2012		x	
2	Kwaliteitszorgplan FM&R 2012-2013		x	
3	Toetsbeleidsplan FM&R 2013-2016 en 2011-2012	x		
3	OER 2012-2013, in: Opleidingsstatuut BE 2012-2013, hoofdstuk 2	x		
3	Uitvoeringsregeling van het reglement examencommissies, in: Opleidingsstatuut BE 2012-2013, paragraaf 2.3	x		
3	Checklisten voor individuele toetsen, in: Toetsbeleidsplan FM&R 2013-2016, bijlage 2	x		
3	Jaarverslag van de Examencommissie FM&R 2012		x	
3	Reglement Beroepenveldcommissies HAN		x	
3	Notulen domein OPC FMR 25 april 2012			x
3	Projectdoelstellingen en stand van zaken (Project Verbetering Toetsing) In: Toetsbeleidsplan FM&R 2013-2016, bijlage 3	x		
3	Handleiding Afstudeeropdracht BE februari 2013	x		
3	Opleidingsstatuut Bedrijfseconomie 2012-2013, blz. 80-82 en bijbehorende OWE-beschrijvingen	x		
3	Evaluaties afstudeeropdracht BE jaren 2009, 2010, 2011, 2012		x	

Standaard	Documentnaam	Kerndocument (vooraf meegestuurd)	Op leesdag ter inzage	Op aanvraag in te zien
3	Overzicht leerlijn Onderzoek in de opleiding, in: Opleidingsdocument Bachelor Bedrijfseconomie 2012-2013, bijlage 6	x		
3	Kader onderzoeksleerlijnen		x	
3	Ontwikkelopdrachten onderzoeksleerlijn per leerjaar (Scholar)		x	
3	BE-werkveldonderzoek 2013	x		
3	Memo bij Cluster H AOD-criteria onderzoek		x	
3	Reader 3116 hoofdfase		x	

Extra documentatie op visitatiedag

Groengemarkeerd zijn de documenten die niet in het documentoverzicht in het KRД zijn opgenomen, maar toch op de leesdag ter inzage zijn gelegd.

MAP 1 – Kerndocumenten BE

Map	tab	Documentnaam	Standaard
1	1	Opleidingsstatuut BE 2012-2013	1, 2, 3
1	2	Opleidingsdocument Bachelor Bedrijfseconomie 2012-2013	1, 2, 3
1	4	Overzicht curricula BE (voltijd, deeltijd, IFC)	1,2
1	4	Overzicht docenten BE	2
1	5	Toetsbeleidsplan FM 2013-2016 Toetsbeleidsplan FM&R 2011-2012	3
1	6	Handleidingen Afstudeeropdracht BE (voltijd, deeltijd, IFC)	3
1	7	Handleidingen Stageverslagen BE (voltijd, IFC)	3

MAP 2 – Documenten BE

Map	tab	Documentnaam	Standaard
2	1	Concept Landelijk opleidingsprofiel BE 2012 (concept LOB 2012)	1, 2
2	2	LOOBE-rapport "Comparative research <i>Bedrijfseconomie</i> and equivalent programmes in 9 different countries", sept. 2012	1
2	3	Hand-out presentatie "Benchmark Internationale Opleidingen Bedrijfseconomie" (LOOBE, 26-09-2012)	1
2	4	BE-werkveldonderzoek 2013	1
2	5	Evaluaties afstudeeropdracht BE (2012 en 2011)	1, 3
2	6	HBO-monitor 2011	1

2	7	Alumnionderzoek BE 2011-2012	1, 3
2	8	Notulen OBC 27 mei 2009	1
Map	tab	Documentnaam	Standaard
2	9	Notulen OBC 18 februari 2009	1
2	10	Literatuur- en syllabilijsten Bedrijfseconomie 2012-2013	2
2	11	NSE 2012	2
2	12	Medewerkersonderzoek 2012	2
2	13	Reader 3116: Checklist & toelichting voor het maken van een plan van aanpak voor je afstudeeropdracht. (H-cluster)	3
2	14	Definities bij kwantitatieve gegevens opgenomen in de kritische reflectie	
2	15	Overzicht Examinatoren Bedrijfseconomie	

MAP 3 – Instituutsdocumenten

Map	tab	Documentnaam	Standaard
3	1	HAN-instellingsplan 2012-2106	2
3	2	Excellerend in Ontwikkeling. Strategisch Beleidsplan 2012-2016 Faculteit Economie en Management	
3	3	Instituutsdocument Financieel Management en Rechten, 2012-2016	2
3	4	Ontwikkelplan 2012-2016. De docent in zijn kracht & de opleiding sterk in de regio. Instituut Financieel Management en Rechten	2
3	5	Studieloopbaanbegeleiding FM&R – juni 2012	2
3	6	SLB-onderzoek 2010	2
3	7	Scholingsplan FM&R	2, 3
3	8	Notitie 'MBO instroom FMR september 2011'	2
3	9	'Doorstroomprogramma RxH, FEM, Studiegids September instroom 2012-2013'	2
3	10	Kwaliteitshandboek FMR 2012-2014	2

3	11	Notulen domein OPC FMR 25 april 2012	3
3	12	Reglement Beroepenveldcommissies HAN	3
3	13	Jaarverslag Examencommissie Financieel Management & Rechten 2011-2012	3
Map	tab	Documentnaam	Standaard
3	14	Kader onderzoeksleerlijnen	3
3	15	Ontwikkelopdrachten onderzoeksleerlijn per leerjaar (Scholar) Bij de <i>Tab G/H-cluster</i> is opgenomen: "Memo bij Cluster H AOD-criteria onderzoek"	3

MAP 4 – Notulen Bedrijfseconomie

Map	tab	Documentnaam
4	1	Docentenvergadering
4	2	Curriculumcommissie (CC)
4	3	Opleidingscommissie (OPC)
4	4	Opleidingsberoepenveldcommissie (OBC)
4	5	Landelijk Opleidingsoverleg Bedrijfseconomie (LOOBE)
4	6	Beroepstaakteam Administratie en externe rapportage
4	7	Beroepstaakteam Advisering
4	8	Beroepstaakteam Bedrijfsprocessen
4	9	Beroepstaakteam Management Accounting en Financiering
4	10	Groepsvertegenwoordigersoverleg

MAP 5 – Notulen Financial Control

Map	tab	Documentnaam
5	1	Samenstelling Beroepstaakteam Internationaal - IFC
5	2	Notulen Beroepstaakteam Internationaal - IFC
5	3	Verslagen groepsvertegenwoordigersoverleg

MAP 6 – Informatiemap instituut Werken & Leren 2013

1. Besluitvorming
 - A. Structuur wijziging FEM, d.d. 01-10-2012
 - B. Instemming faculteitsraad, d.d. 08-03-2013
 - C. Projectplan vorming instituut Werken & Leren 3.0, d.d. 25-06-2012
 - D. Faseplannen
 - a. Rapport fase 1 & 2, vorming instituut Werken & Leren, d.d. 27-08-2012
 - b. Fasenplan; vorming van het instituut Werken & Leren, Nadere specificatie vanaf fase 3, d.d. 08-04-2013
 - E. Voortgang project, werkoverleg d.d. 17-01-2013
19-02-2013
06-03-2013
 - F. Verbeterplan Werken en Leren, kwalitatieve en
bedrijfsmatige verbeteropgaven d.d. 25-04-2013
 - a. Verbeterplan Accountancy (AC DT/DU) d.d. 15-04-
2013
 - b. Verbeterplan Bedrijfseconomie (BE DT) d.d. 15-
04-2013
2. Stuurgroep Werken & Leren
3. Werkoverleg Werken & Leren algemeen
4. Onderwijs ontwikkeling
 - A. Presentatie kick-off Werken & Leren 3.0 d.d. 01-12-2012
 - B. Presentatie 2^e bijeenkomst Werken & Leren 3.0 d.d. 31-01-2013
 - C. Overzicht budget d.d. 31-01-2013
 - D. Overzicht studiebelastinguren d.d.31-01-2013
 - E. Notitie High Impact Learning d.d. 31-01-2013
 - F. Voorbeeld matrix beroepsproducten & competenties d.d. 31-01-2013
 - G. Opleidingsvarianten Werken & Leren d.d. 30-01-2013
 - H. Ontwikkelopdracht “denken vanuit werken” met aanvulling d.d. 07-02-2013
 - I. Budget- en ontwikkelkader d.d. 11-03-2013
5. Werkoverleg Werken & Leren
6. Communicatie
 - A. Marketing communicatie
- communicatieplan 2012-2013
 - B. Mededeling College van Bestuur
- HAN deeltijdopleidingen: scherper profiel, betere aansluiting, d.d. 08-02-2013
 - C. Mededeling FEM MT
- FEM deeltijd en duale opleidingen, d.d. 08-02-2013
 - D. Brief aan student, werkgever van de opleiding die stopt, d.d. 22-02-2013
 - E. Update communicatie d.d. 15-03-2013

Bijlage 6: Overzicht bestudeerde afstudeerwerken

Hieronder een overzicht van de studenten van wie het panel de afstudeerwerken heeft bestudeerd.

Door de opleiding geselecteerd:

1	450864
2	445595
3	448954
4	448180
5	458628

Door het panel geselecteerd:

6	454657
7	457925
8	447294
9	448045
10	460301
11	443241
12	436235
13	446811
14	459178
15	477011
16	990355
17	450207
18	460780
19	430991
20	442320
21	446988
22	423523
23	432953
24	434746

Na het visitatiebezoek door het panel opgevraagd, geselecteerd uit 29 nieuw beschikbaar gekomen afstudeerdossiers:

25	476484
26	451718
27	453309
28	466876
29	470164
30	450993
31	463967
32	469091
33	465618
34	470515

Bijlage 7: Verklaring van volledigheid en correctheid

Netherlands Quality Agency

Verklaring van volledigheid en correctheid van de informatie

Betreffende de visitatie van de opleiding:

Bedrijfseconomie

Instelling: Hogeschool van Arnhem en Nijmegen

Visitatiedatum: 24 mei 2013

Ondergetekende: *J.H.M. Joosten*

vertegenwoordigend het management van de genoemde opleiding,

in de functie van: *directeur Faculteit Economie en Management*

verklaart hierbij dat alle informatie ten behoeve van de visitatie van de genoemde opleiding in volledigheid en correctheid ter beschikking wordt gesteld, *waaronder informatie over alternatieve afstudeerroutes die momenteel en/of gedurende de afgelopen 6 jaar (hebben) bestaan*, zodat het visitatiepanel tot een op juiste feiten gebaseerde oordeelsvorming kan komen.

Handtekening:

Datum:

[Handwritten signature]
25/04/13